

בספרים, כבעל בית נהג בביתו. לימוד תורה קוראים באיספניולית מלדאר, כלומר קריאה. שני עתונים הופיעו אז בירושלים, אני מנוי הייתי על אחד והוא על השני, והיינו מחליפים את הגליונות זה עם זה. לפרקים היה הרב שואל אותי: האם כבודו כבר למד את "הארץ". הוא תרגם לו "מלדאר" בלימוד. הודות לסביבה הרבנית למד בני הפעוט עברית מקורית, טובה מזו של הגננות, שלידיהן נמסר אחר כך. חידוש היה בעיניהן, שהתינוק אמר "אנוכי" ולא רק "אני" והשתמש בביטויים שהגננות ידעו אמנם אבל לא היו שגורים בפיהן. כמו נשים רבות בישובנו למדה גם אשתי לדבר עברית מפי ילדיה בעודם בגן הילדים ומתוך הכרח לעזור להם בהכנת שעוריהם בהיותם בבית הספר השתלמה בידיעת הלשון. במשך הזמן התקשרה לקריאה בספרים עבריים.

שכן קרוב לשכונה שבה ישב רבי יעקב מאיר היה בראשית שנות ה־20 רבי אברהם יצחק קוק, הרב הראשי האשכנזי. על הרא"י קוק נכתבו מאמרים רבים ואף ספרים, ורק מעט אוכל להוסיף להכרת קוי דמותו. בגשתי לרשום, הריני בעיני כאותו יהודי עני בקולומיה, שהעיד על בעל מיליוני זהובים, שאמנם עשיר הוא, כי ראה על השלחן במשרדו כיפות מלאות מטבעות נחושת. גם אני אוכל להעיד רק על מטבעות נחושת מעושרו הרוחני של הרב הגאון, בידיעתו בתורה ובשיטתו הפילוסופית המיסטית. הכרתיו לפני המלחמה בעודו רבה של יפו והמושבות, ובימי שבתי בבית רבי יעקב מאיר הייתי בא להתפלל בבית מדרשו. בסוף שנות ה־20 ובראשית ה־30 היה בא לשכונתי קרית־משה בירושלים לנוה־קיץ והיה מתפלל עמנו בבית הכנסת שלנו. היתה לי איפוא הזדמנות לשמוע מפיו דברי־תורה ושיחות תלמיד־חכמים ולהתבונן בהליכותיו ובמדותיו הנעלות.

זכרנו ובקיאנו בכל מה שלמד וקרא פעם הדהימוני ממש. כאשר הכינותי הוצאת ה"מכתבים האדומים" של הפראנקיים, הכתובים בלשון הזוהר, היה עלי לציין את מקומם של הציטטות והפראזות. יעצני משהו שאפנה לאדם אחד שלמד זוהר יום־יום עשרות בשנים. פניתי לאותו זקן ולא ידע לענות לי. שלחני ידידי הרא"מ ליפשיץ לרב קוק. שעת קבלת ציבור היתה אצלו בין הערביים, בין מנחה למעריב, רבים הטרידוהו אז, ובין טרדן לטרדן עיין ברשימתי ואמר לי היכן עלי לחפש בזוהר. אחר כך נתקל בלשון הזוהר שלא ידעה, הירהר רגע ואמר: תבקש ב"נבואת הילד". בפעם הראשונה בחיי שמעתי על ספר קטן זה ומובטחני שיודעי־ספר רבים לא שמעו על חיבור מוזר זה מימי הבינים. ואמנם מצאתי את הפראזות ב"נבואת הילד".